

7.25x32.55	1	24	עמוד	כותרת	25/05/2026	97906579-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

ינה, יחסינו לאן?

אריאל פלדשטיין

ינה, יחסינו לאן?

כמה סמלי היה שהאירוויזיון ה־70 התקיים השנה בווינה, העיר שבה פעל תיאודור הרצל, העיר שבה גובש הרעיון הציוני לכדי תוכנית מדינית ממשית. בספרו "מדינת היהודים" האמין הרצל כי ברגע שהיהודים יקבלו ריבונות ויקימו מדינה משלהם, אירוי פה תקבל אותם מחדש אל משפחת העמים. היהודים, כך סבר, יהפכו לעם "נורמלי", עם מדינה, גבולות, צבא וזהות לאומית מודרנית. אלא שמאז הקמת מדינת ישראל נדמה כי מערכת היחסים שלנו עם אירופה מורכבת הרבה יותר. במונחים רבים, ישראל ביקשה במשך שנים להיות חלק מן המרחב האירופי מבחינה תרבותית, ספורטיבית, ולעיתים גם נפשית. בנינו בתים עם גגות רעפים אדומים למרות העובדה שלא חיינו בין הרי האלפים, חלמנו על פריז, לונדון ורומא וגידלנו דורות של תלמידים על אנגלית, צרפתית ותרבות מערבית. אף על פי שמדינת ישראל נטועה בלב המזרח התיכון, היא נשאה תמיד גם מבט מערבה, אל היבשת שבה ביקש העם היהודי להשתלב מחדש לאחר דורות של רדיפות. ככל שרצינו להתקרב, כך נדמה היה שאירופה עצמה מסתייגת מן הקרבה הזאת. בכדורגל ביקשנו להשתלב במסגרת האירופית; בכדורסל חגגנו את הרגע שבו "אנחנו על המפה"; ומשנת 1973 הפך האירוויזיון לאחד מסמלי השאיפה הישראלית להשתייך למרחב התרבותי האירופי. עבור רוב המדינות היתה זו תחרות שירים צבעונית, של עיתים אף איברה מיוקרתה התרבותית.

עבור ישראל, לעומת זאת, האירוויזיון היה הרבה יותר ממופע מוזיקלי. עבור ישראלים רבים זו היתה מעין הצבעה שנתית על שאלת השייכות שלנו למערב. מאחורי הציפייה ל־12 נקודות הסתתר לעיתים רצון עמוק יותר לקבל הכרה. כל זכייה נתפסה כהוכחה לכך שאנו חלק מאירופה; כל כישלון הוסבר מייד באנטישמיות, ברחייה פוליטית או בחוסר נכונות לקבל אותנו כחלק טבעי מהמרחב האירופי. ככל שהתרחקנו מן ההכרה שחיפשנו, כך נדמה היה שאנו נאחזים בה ביתר שאת.

מאז 7 באוקטובר המתח הזה החרף עוד יותר. האירוי וויזיון הפך מזירת תרבות לזירת מאבק תודעתי. במשך השבועות האחרונים נדמה היה שהשיח הציבורי בישראל כולו עוסק בשאלה כיצד רואה אותנו אירופה: כמה בוז נשמע, אילו אמירות נשמעו, ומה משמעותן של ההצבעות. פעם נוספת חיפשנו בתחרות שירים תשובה לשאלה עמוקה הרבה יותר: האם המערב עדיין מוכן לקבל אותנו. אולם השאלה האמיתית אולי אינה מה אירופה חושבת עלינו, אלא מדוע אנחנו עדיין זקוקים כל כך לאישורה.

ככל שחולפות השנים מאז השואה כך היבשת משתנה פוליטית, תרבותית ודמוגרפית, וגם יחסיה עם ישראל משתנים בהתאם. הרצל האמין שהקמת "מדינת היהודים" תפתור את "בעיית היהודים" באירופה. אך ייתכן שהמציאות מלמדת דבר אחר: מדינה ריבונית אינה אמורה לבחון את ערכה דרך מחיאות הכפיים של אחרים. ואולי זהו הלקח העמוק ביותר מהאירוויזיון של השנים האחרונות: השאלה אינה אם אירופה רואה בנו חלק ממנה, אלא אם אנחנו עדיין זקוקים לתחרות שירים כדי להרגיש שייכים למקום שמעולם לא היה בטוח שהוא רוצה בנו.

עבור ישראל האירוויזיון היה הרבה יותר ממופע מוזיקלי. עבור ישראלים רבים התחרות היא מעין הצבעה שנתית על שאלת השייכות שלנו למערב

ככל שחולפות השנים מאז השואה כך היבשת משתנה פוליטית, תרבותית ודמוגרפית, וגם יחסיה עם ישראל משתנים בהתאם. הרצל האמין שהקמת "מדינת היהודים" תפתור את "בעיית היהודים" באירופה. אך ייתכן שהמציאות מלמדת דבר אחר: מדינה ריבונית אינה אמורה לבחון את ערכה דרך מחיאות הכפיים של אחרים. ואולי זהו הלקח העמוק ביותר מהאירוויזיון של השנים האחרונות: השאלה אינה אם אירופה רואה בנו חלק ממנה, אלא אם אנחנו עדיין זקוקים לתחרות שירים כדי להרגיש שייכים למקום שמעולם לא היה בטוח שהוא רוצה בנו.